

Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW) KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Gebarentaal

Cornips, L.

published in
Limburgsch Dagblad
2017

document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)
Cornips, L. (2017). Gebarentaal. *Limburgsch Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
pure@knaw.nl

Gebarentaal

Mijn laatste column in *De Limburger* wijd ik graag aan meertalige kinderen, die extra zorg in het onderwijs nodig hebben.

Dove en slechthorende kinderen, net als kinderen met autisme of kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (TOS) communiceren op meerdere manieren om hun boodschap over te brengen.

Met Anja van Schijndel, docent Opleidingscentrum Speciale Onderwijszorg, en nog vele andere collega's van Fontys, Campus Sittard en LBRT organiseerden we begin november een interactieve taal themamiddag. Daar gingen we actief in gesprek met ouders, kinderen en jongeren zelf, opvoedings- en onderwijsprofessionals, studenten en onderzoekers.

Het doel van de workshop was ideeën als 'kinderen met autisme hebben geen gevoelens' of 'communicatie vindt altijd plaats door gesproken taal' de wereld uit te helpen. Ook wilden we onderzoekers uitdagen de dagelijkse leefwereld van kinderen, die zij bestuderen, in te stappen.

Beppie van de Bogaerde, hoogleeraar Nederlandse Gebarentaal, benadrukte dat dove en slechthorende kinderen vaker leerkrachten aanraken en dat dit voor hen een overlevingsstrategie is.

Met aanraken krijgt een leerling de visuele aandacht die noodzakelijk is om te kunnen communiceren in gebarentaal. Gebarentalen zijn net als het Limburgs of Engels echte talen met een eigen woordenschat en grammatica. Alleen zijn bij deze taal ook de handen en de stand van het hoofd en de gezichtsuitdrukking cruciaal.

95 procent van alle dove kinderen is geboren in gezinnen met horende ouders. Dove kinderen komen nooit of pas later, vaak na of rond de leeftijd van vier in aanraking met gebarentaal. Deze kinderen zijn dus extra kwetsbaar in hun taalontwikkeling omdat zij meestal tot hun vierde geen gebarentaal en gesproken taal (door hun doofheid) goed aangeboden krijgen.

Ouders kunnen best gebarentaal leren maar zij neigen, net als professionals, toch naar gesproken taal om met dove kinderen te communiceren.

Volgens Beppie zijn er 125 tot 135 gebarentalen in de wereld. Taal is een expressie van een gemeen-

schap en gebarentaal verschilt dus ook per gemeenschap.

Meestal ontstaan doven gemeenschappen wanneer kinderen langere tijd bij elkaar moeten verblijven voor hun onderwijs zoals in internaten. In Nederland zijn er vijf dovenscholen geweest waarvan drie internaten in Voorburg, Groningen en Sint-Michielsgestel en daar is inderdaad een specifieke gebarentaalcultuur ontstaan. In Voorburg stond het internaat positief tegenover gebarentaal. In Sint-Michielsgestel kreeg vooral het spreken en liplezen de voorkeur terwijl Groningen meer voor een meertalige communicatie was. Gebarentaal is net zo rijk als gesproken taal: er bestaan dialecten. Er is onderscheid in formele en informele gebarentaal en er is jongeren gebarentaal.

Een kind dat met gebarentaal in Hong Kong opgegroeid is, moet zeker hier de Nederlandse gebarentaal leren. De Nederlandse gebarentaal kent dialectverschillen in woorden en klanken tussen Groningen en Amsterdam. Het Groningse gebarentaal vindt plaats door een gebaar op de bovenarm te maken omdat kinderen daar vroeger koek opgebonden kregen als zij jarig waren; elders in Nederland wordt het gebaar voor jarig voor de buik gemaakt. Alleen in Amsterdam is het werkwoord verhuizen uit te drukken door een takel beweging te maken.

Het wordt tijd dat de Nederlandse Gebarentaal ook door de Nederlandse overheid erkenning krijgt onder het Europees Handvest voor Regionale talen en Minderheidstalen (Google: petitie Nederlandse Gebarentaal)

In deze laatste column bedank ik iedereen die mij de afgelopen jaren geschreven, gebeld of gesproken heeft om kennis, gevoelens, wensen en meningen over dialect en meertaligheid in Limburg te delen. Ik hoop dat iedereen me straks nog kan vinden, of via mijn UM e-mailadres, of via mijn Nederlandstalige website waar alle activiteiten die de leerstoel voor Limburg organiseert, te vinden zijn: www.leoniecornips.com

Reageren?
leonie.cornips@delimburger.nl

Leonie Cornips, bijzonder hoogleraar Taalcultuur in Limburg aan de UM, over de relatie tussen gesproken talen en dialecten in Limburg en de daaraan ontleende identiteit.

